

BEADS FOUND IN MEN'S GRAVES FROM THE 10TH AND 11TH CENTURIES IN THE CARPATHIAN BASIN. ANALYSIS AND OVERVIEW OF THE GENDER-RELATED OBJECT TYPES OF THE PERIOD

Réka FÜLÖP

Hungarian National Museum, National Institute of Archaeology, Budapest, Hungary; e-mail: fulop.reka@mnm.hu

Keywords: 10th–11th centuries, Carpathian Basin, beads and earring in male graves, arrowheads in female graves, gender-related material culture, superstitions, evil eye

Abstract: In early medieval societies, it is not only social differences that are expressed by the grave goods, but also genders. If we associate the 10th century finds with gender, the general picture is that women were buried with jewellery and men with weapons. Beads are also typically a type of artefact that is mainly associated with female artefacts, although the male burials currently under discussion reflect the fact that there was no regularity by which they could not have been included in male graves. Thus, in the first part of this study, we will seek to answer the question of whether it is indeed possible to classify finds according to their recovery from male or female graves, or the situation is much more complex. According to our current data, only a small number of beaded male graves dated to the 10th–11th centuries were found in the Carpathian Basin: 36 graves from a total of 28 burial sites. Based on the beads found, men's graves are not characterized by the wearing of long strings of beads. In male burials, there are usually 1–3 beads and very rarely 4–5. Examining the beaded male graves of the Carpathian Basin, two chronological groups emerge: 1. Includes weapons-horse burials with richer grave goods. These may have been buried mainly in the first half of the 10th century, but before the end of the 10th century at the latest. 2. A group of beaded men with more modest grave goods, dating as early as the mid- or rather mid-late 10th century. The S-ended ribbed lockring, found in Szegvár, suggests that the custom may have been practiced as late as the early 12th century. But by this time, beads might have been placed in burials with far fewer, or even in the absence of other grave goods. Two trends emerge in the types of beads. One is that only monochrome beads are placed in graves. The other is when they just put beads with eye ornamentation in these graves. In contrast to other ornamental beads, eye beads may have been used in men's burials because they had a protective function, protecting the wearer from the evil eye. Given the wide distribution of the eye beads and their long period of use, it seems that the superstition of the evil eye was known among the conquering Hungarians.

Cuvinte-cheie: secolele X–XI, Bazinul Carpatic, mărgelile și cerceii în morminte masculine, vârfuri de săgeți în morminte feminine, gender, superstiții, deochi
Rezumat: În societățile medievale timpurii nu doar diferențele sociale sunt reflectate în obiectele funerare, ci și cele de gen. Dacă asociem artefactele din secolul al X-lea cu genul, imaginea generală este că femeile au fost îngropate cu bijuterii, iar bărbații cu arme. De asemenea, mărgelile sunt, de obicei, un tip de artefact care este asociat în principal cu obiectele feminine, deși înmormântările masculine aflate în discuție în prezent reflectă faptul că nu exista o regulă prin care acestea să nu fi fost incluse în mormintele masculine. Astfel, în prima parte a studiului vom încerca să răspundem la întrebarea dacă este, într-adevăr, posibil să clasificăm obiectele în funcție de faptul că sunt găsite în morminte masculine sau feminine, sau dacă situația este mult mai complexă. Conform datelor noastre actuale, doar un număr mic de morminte bărbătești cu mărgelile au fost găsite în Bazinul Carpatic în secolele X–XI. Avem date despre 36 de morminte dintr-un total de 28 de situri funerare. Pe baza mărgelilor găsite, se poate spune că mormintele bărbaților nu se caracterizează prin purtarea unor șiruri lungi de mărgelile. În înmormântările masculine, există de obicei 1–3 mărgelile și foarte rar 4–5. Examinând mormintele bărbătești cu mărgelile din Bazinul Carpatic, se desprind două grupe cronologice: 1. înmormântări cu depuneri de cai, arme, piese de harnașament, cu artefacte mai bogate. Este posibil că acestea să se dateze în principal în prima jumătate a secolului al X-lea, și cel târziu până la sfârșitul secolului al X-lea. 2. Un grup de morminte de bărbați cu mărgelile, cu artefacte mai modeste, care pot fi încadrate la mijlocul sau sfârșitul secolului al X-lea. Inelul de tâmplă cu terminație în -S, descoperit la Szegvár, sugerează că acest ritual ar fi putut fi practicat până mai târziu, chiar și la începutul secolului al XII-lea. Dar până la această dată, mărgelile puteau fi depuse în morminte cu mult mai puține artefacte sau chiar în absența altor obiecte de inventar funerare. Două tendințe apar în ceea ce privește tipurile de mărgelile. Una este aceea că în morminte sunt depuse doar mărgelile monocrome. Cealaltă este atunci când se pun doar mărgelile ornamentate cu ochi. Spre deosebire de alte mărgelile ornamentale, este posibil ca mărgelile cu ochi să fi fost folosite la înmormântările bărbaților pentru că aveau o funcție protectoare, protejându-l pe purtător de deochi. Datorită răspândirii largi a mărgelilor ornamentate cu ochi și a perioadei lungi de utilizare a acestora, se pare că superstiția deochiului era cunoscută în rândul maghiarilor cuceritori.

INTRODUCTION

Jewellery was a defining element of 10th century material culture, but their number gradually decreased from the middle of the century until it almost entirely disappeared from funerary representation during the 11th century. Most of these objects were made of metal (bronze, silver, gold, very rarely iron), and included bracelets, lockrings, finger rings, discoidal braid ornaments, and many other objects worn primarily for decorative purposes. Additional to metal jewellery, glass beads

were also popular during this period, the value of which cannot be underestimated. After the collapse of the large glass-making centres in the 8th century, distance trade was no longer possible¹. Thus, obtaining glass must have been very difficult during this period, while the demand for beads remained constant, so the price of glassware must have been relatively high. From the 10th century onwards, the conquering Hungarians were able to obtain glass from

¹ On the sourcing of glass by distance trade and the collapse of glass production centres see Phelps et alii 2016.